

Hondenfluitjes als codetaal

Welke werken er, en welke fluit verstaat geen hond?



‘Stop globalisme!’ Zo’n kreet lijkt op te roepen tegen mondialisering, maar die kan ook een antisemitische betekenis hebben. Voor wie? Voor een zeer select publiek dat de extremistische signalen weet op te pikken – net zoals honden reageren op voor ons onhoorbare hondenfluitjes.

✍ **Peter Burger**

Al op 16 januari, een paar weken na zijn beëdiging als Kamerlid, nam Freek Jansen van Forum voor Democratie (FVD) tijdelijk afscheid om plaats te maken voor een partijgenoot. Iemand die tijdelijk de Tweede Kamer verlaat, dat was bijzonder, maar nog opmerkelijker was Jansens afscheidsbrief.

Die bevatte obscure woorden als *hegemoon* (Van Dale: “land dat zoveel macht heeft dat het andere landen kan dwingen te gehoorzamen”) en archaïsmen met een jaren-dertig-vibe als *het springtij der wereldvolkeren*. Het duisterst was de slotwens: “Moge Nederland als Idaveld behouden blijven.” Ik was niet de enige die nog nooit van dat Idaveld gehoord had. Het gaat om een stukje noordse mythologie: het Idaveld, een weide in de godenwereld Asgaard, is het enige plekje dat na de ondergang van de wereld gespaard blijft. Vanaf het Idaveld zullen de uitverkoren overlevenden een nieuwe wereld opbouwen.

“Hondenfluitjes!”, riepen FVD-watchers, en niet ten onrechte: Jansen gebruikt obscure verwijzingen naar mythologie die binnen bepaalde groepen codetaal is geworden voor fascistisch gedachtegoed. Die verwijzingen worden maar door weinigen begrepen, laat staan gewaardeerd. Zelfs aanhangers van dit gedachtegoed zullen pas na wat googelen alle toespelingen kunnen snappen.

Zie hier het probleem van een hondenfluitjesbeschuldiging aan het adres van politici: het lijkt een overduidelijk heterdaadje, maar wat zegt het nu eigenlijk? We wisten al dat Freek Jansen dit soort bloed-en-bodemretoriek beheerst. En wie en wat bereikt hij ermee, als bijna niemand weet waar het Idaveld ligt?

Taboe of illegaal

Hondenfluitjes worden doorgaans gedefinieerd als woorden en symbolen die politici gebruiken om in speeches of andere uitingen voor een breed publiek tegelijkertijd een verborgen boodschap uit te zenden naar een veel kleiner deel van hun gehoor. Waarom al die moeite? Omdat het gaat om boodschappen die taboe of illegaal zijn, zoals antisemitisme, en om aanhangers waar je je niet openlijk mee kunt vertonen, zoals neonazi's.

Het zijn bijna altijd radicaal- en extreemrechtse politici die ervan worden beschuldigd hondenfluitjes te gebruiken; extreemlinkse bevinden zich over het algemeen minder in de taboesfeer of zijn in de Lage Landen niet langer courant. De aanhang van Mao, Stalin en Pol Pot is uitgestorven of houdt zich stil.

Een uitzondering is de pro-Palestijnse slogan ‘From the river to the sea, Palestine will be free’, die wel wordt gekarakteriseerd als een links, antisemitisch hondenfluitje. De slogan wordt met verschillende intenties gebruikt: als een pleidooi voor vrijheid en gelijke rechten voor Palestijnen en Joden in het gebied tussen de Jordaan en de Middellandse Zee, maar ook als oproep om alle Israëli's uit dat gebied te verdrijven. Sommigen zien het zelfs als een openlijke uiting van Jodenhaat: “Het is de objectieve waarheid dat dit een antisemitische leuze is en daadwerkelijk een oproep is tot de vernietiging van de staat Israël”, zei de Antwerpse burgemeester Bart De Wever vorig jaar. Het gerechtshof Amsterdam oordeelde daarentegen afgelopen zomer dat de leuze géén oproep tot haat was.

Hondenfluitjesontmaskeraars

Maar er zijn vooral veel extreemrechtse hondenfluitjes die verwijzen naar Joden. Volgens die kant van het spectrum zijn Joden de drijvende kracht achter migratie, met als doel de vernietiging van het blanke ras en de Europese cultuur.

Een klassiek voorbeeld van een hondenfluitje is *globalist*. Anders dan het Idaveld van Freek Jansen zal *globalist* de meeste Nederlandstaligen wel bekend in de oren klinken: een aanhanger van globalisering, dus van de toenemende verknoottheid van landen op economisch, politiek en cultureel vlak. Onder populistten is het in een beperktere betekenis populair als scheldwoord: globalisten als de ‘winnaars’ van de globalisering, de elite die thuis is in de hele wereld; ten koste van de verliezers, de gewone Nederlandstaligen die alleen de nadelen van globalisering ervaren.

Maar *globalist* heeft in extreemrechtse kringen ook een andere, nóg specifiekere betekenis: inderdaad, ‘Jood’. In 2022 verscheen op een tunnelmuur in Gouda bijvoorbeeld de graffiti: “Stop globalisme” – waarbij de *o* van *globalisme* de vorm had van een davidster.

Door die davidster is het evident dat de maker van de graffiti het over Joden heeft, maar hoe weet je zonder zo'n signaal dat *globalisten* staat voor Joden? Dat is juist het strategische voordeel van het hondenfluitje, zeggen de hondenfluitjesontmaskeraars: je kunt ontkennen dat je erop hebt geblazen.

Zo had Thierry Baudet het in zijn overwinningsspeech bij de Provinciale Statenverkiezingen van 2019 over “onze boreale wereld”. Commentatoren wezen erop dat dat →

woord door extreemrechtse ideologen is gebruikt met de betekenis ‘noords, blank, superieur’. Baudet ontkende dat hij het zo bedoeld had: “Als iemand anders in een hele andere context met een hele andere bedoeling dat woord zo gebruikt, is dat zijn of haar probleem.”

Brandblussers en glazen melk

In welke betekenis woorden als *globalist* en *boreaal* gebruikt worden, is makkelijker vast te stellen als we weten wie er aan het woord is én wie er luistert. Op de site *Stormfront*, waar de neonazi's onder elkaar zijn, kun je bijvoorbeeld lezen: “Wanneer het blanke ras niet meer een eigen cultuur heeft, maar die van de ‘globalisten’, wat heeft het dan nog voor een zin om te streven naar het voortbestaan van het blanke ras?” Geen twijfel wie er hier met “globalisten” worden bedoeld.

Dan hebben we het eigenlijk niet meer over hondenfluitjes, maar over groepstaal: honden die elkaar toeblaffen en elkaar prima verstaan. Die ook weten wat een brandblusser betekent in een socialemediaprofiel. Een brandblusser? Ja, sommige emoji's hebben in bepaalde kringen een bijbetekenis: een ‘zonnekruis’ (☸), een brandblusser (🧯), een glas melk (🥛) en een oké-teken (👌). Toen ik alle vier die symbolen aantrof in een X-profiel, was me wel duidelijk dat de persoon in kwestie niet wilde uitdrukken dat ze bij de brandweer werkte. Het glas melk staat voor ‘white power’, net als het oké-teken, dat je kunt lezen als een combinatie van *w* en *p*. Het zonnekruis is een variant op het hakenkruis. De brandblusser verwijst naar de actie van het extreemrechtse Poolse parlementslicd Grzegorz Braun, die vorig jaar met dat instrument de kaarsen doofde van een chanoeka-kandelaar.

Zijn die emoji's dan hondenfluitjes? Daarover valt te twisten, want X-gebruikers met zulke emoji's in hun profiel houden hun extreemrechtse sympathieën doorgaans niet verborgen: ze plaatsen geregeld expliciet antisemitische berichten. Wel doen ze bijvoorbeeld een poging om aan de aandacht van de – toch al niet zo scherpe – X-moderatie te ontsnappen door *Joden* te spellen als *joden*, met een nul, of ze schrijven *joos*, *juice* of *j3ws* in plaats van *Jews*. Wel codetaal, maar geen hondenfluitje: de betekenis is voor iedereen duidelijk, de afwijkende spelling heeft als doel de automatische controle te misleiden.

Soms gaat het niet meer over hondenfluitjes, maar over groepstaal: honden die elkaar toeblaffen en elkaar prima verstaan.



Meer fluitjes

Bankiers Op 1 maart herplaatste Thierry Baudet op X de boodschap “All wars are bankers’ wars” (‘Alle oorlogen zijn bankiersoorlogen’) en voegde daar zelf aan toe:

“And all bankers ...” Hoe verwacht Baudet dat zijn volgers de zin afmaken? Veel volgers wisten het wel: “Jews ... the answer is jews”; “Het begint met een j.”

Broederoorlog Op 13 februari herdacht de jongerenorganisatie van FVD op X het bombardement op Dresden: “Laat de ruïne van Dresden een herinnering zijn aan de kwetsbaarheid van onze beschaving voor intern conflict.” *Intern conflict*: rare term voor de Tweede Wereldoorlog. Een reageerder pikt het hondenfluitje op: “No more brother wars.” Onder rechts-extremisten gelden oorlogen tussen ‘blanke’ naties als te vermijden ‘broederoorlogen’.

1488 Onder ‘white supremacists’ kan 14 verwijzen naar de ‘veertien woorden’, een soort racistisch Onzevader: “We must secure the existence of our people and a future for white children.” (‘We moeten het bestaan van ons volk en een toekomst voor blanke kinderen veiligstellen.’) Vaak gecombineerd met 88: tweemaal de achtste letter van het alfabet – ‘Heil Hitler’.

Megafoon

Ja, soms gebruiken politici hondenfluitjes voor een klein deel van hun aanhang. Maar doordat ze veel zaken ook wel expliciet benoemen, kun je meestal niet volhouden dat het gaat om het omzeilen van taboes. Geert Wilders – ook geregeld beschuldigd van blazen op hondenfluitjes – toert al jaren door een megafoon over zaken als kopvodden, cultuurverrijkers, een Koranverbod en minder Marokkanen. Freek Jansen zwijmelde in zijn afscheidsbrief over “onze veldtochten en plunderingen”. Thierry Baudet sprak in de Tweede Kamer over kolonialisme als een project van “ons volk”, van het superieure “Avondland”, voor de – even samengevat – genetisch minder bedeedden in ons Nederlands-Indië. Laten we ons daar niet doof voor houden. ■